

'Te veel dwang in thuiszorg'

door René Steenhorst

ROTTERDAM • Thuiszorginstellingen bezondigen zich op ruime schaal aan verboden dwangmaatregelen bij thuiswonende cliënten. Dat zeggen advocaten van het collectief HVG Law, gespecialiseerd in juridische adviezen aan zorginstellingen.

Het gaat daarbij volgens hen vaak om 'ingesleten gewoonten', zoals het ongevaagd verstoppen van medicijnen in maaltijden van cliënten, het op slot draaien van de buitendeur bij het beëindigen van de thuiszorgdienst, maar ook om het inzetten van technieken om te controleren waar de (soms dementerende) patiënt zich bevindt. Daartoe heeft de cliënt veelal zelf geen toestemming gegeven of kunnen geven.

„Dit alles mag niet en is ook in de huidige wetgeving verboden. Het is het inperken van persoonlijke vrijheden. Toch gebeurt het op vrij ruime schaal”, zeggen de advocaten Thari van den Berg en Ietje Kok.

Het gedogen van dwang in de thuiszorg is zorgelijk, stellen Van den Berg en Kok. „Vooral met het oog op de komst, per 1 januari 2020, van de nieuwe Wet zorg en dwang (Wzd).” Deze nieuwe wet komt in de plaats van de Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) en moet dergelijk gedrag beter reguleren. „Bij overtreding kan het thuiszorgorganisaties op tienduizenden euro's boetes komen te staan”, waarschuwen de twee juristen.

Zij wijzen op de nu al begane overtredingen, op grond van diverse meldingen van cliënten, familieleden van cliënten of werkers uit de thuiszorg zelf. Ook

thuiszorginstellingen bevestigen tegenover hen dergelijke niet toegestane handelingen, die dikwijls met de beste bedoelingen worden uitgevoerd.

Bedmat

Van den Berg: „Want om mensen langer thuis te kunnen laten wonen, is het soms nodig onvrijwillige zorg toe te passen. Bijvoorbeeld de inzet van 'domotica', zoals een bedmat die alarm slaat wanneer iemand uit bed is gevallen. Wettelijk gezien is dit een dwangmaatregel, die niet mag worden toegepast.”

En daar zit nu net het probleem, erkennen de advocaten: enerzijds mag het niet, anderzijds is het soms wel nodig om iemands veiligheid te waarborgen.

Een Amsterdamse thuiszorgmedewerkster reageert – anoniem – bevestigend: „Cliënten die in de war zijn en van daaruit de neiging tot (ver)dwalen vertonen, worden soms uitgerust met een 'tracker'. Wij weten dan waar ze zijn, opdat ze naar huis gehaald kunnen worden. Maar eigenlijk mogen we dat niet doen, als ze er zelf niet in hebben toegestemd.”

De nieuwe Wet zorg en dwang regelt nadrukkelijk vooraf toestemming van de cliënt of diens wettelijke of medische vertegenwoordigers om elk van de 'verboden' handelingen te mogen uitvoeren. In een recente gezamenlijke brief aan het minister van VWS dringen zeven grote brancheorganisaties aan op uitstel van de wet, „die nog te veel onduidelijkheden bevat, waardoor het veld zich niet goed kan voorbereiden”. Tot de ondertekenaars behoren onder meer ActiZ, Verenso, Zorgthuisnl en NVAVG.

Thuiszorgmedewerkers rusten sommige cliënten uit met een gps-tracker. Dat is verboden.

FOTO HOLLANDSE HOOGTE

